

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Володимир ШАРАН

22 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Контрастивна граматики польської мови

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
 Спеціальність: 014 Середня освіта Мова та література (Польська мова і література)
 Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (польська, англійська))
 Статус дисципліни: обов'язкова
 Факультет: філологічний
 Кафедра: світової літератури та славістики
 Мова навчання: польська
 Дані про вивчення дисципліни:

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Кредити і ЕКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				
Денна	I	II	120/4	44	30	–	14	–	76	–	–	+

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти (90 кредитів ЄКТС)

Розробник:

Підпис

Ганна ІВАНЧЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент
Ініціали та прізвище викладача, науковий ступінь та вчене звання

Погоджено, гарантом освітньої програми:

 Ігор РОЗЛУЦЬКИЙ, канд. філологічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри світової літератури та славістики

Протокол № 5 від 12 травня 2021 р.

Завідувач кафедри Леся КРАВЧЕНКО
Підпис Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні науково-методичної ради філологічного факультету

Протокол № 5 від 22 травня 2021 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 6 від 22 серпня 2021 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна мета курсу: формування у студентів умінь та навичок вивчення у контрастивному аспекті фонетичних, граматичних, лексико-фразеологічних і словотвірних явищ української та польської мов. В межах застосування різнобічних принципів типологічного аналізу визначаються передусім відмінності синхронно-зіставних досліджень і сучасної компаративістики, яка складає сукупність методів і конкретних прийомів вивчення історії споріднених мов, що ведуть походження від єдиної традиції минулого, котра зазвичай кваліфікується як прामова, або мова-основа. Контакткування української та польської мов як споріднених слов'янських, що межують територіально й характеризуються багатовекторним міжмовним спілкуванням, не могло не позначитися не лише на їхній взаємодії, а й на наявності спільних рис, зближенні багатьох як лексико-семантичних, так і морфолого-синтаксичних параметрів.

Завдання: курс забезпечує наукове розуміння особливостей лексико-фразеологічної, граматичної і звукової будови української та польської мов, закономірностей їх розвитку. Навчальний курс дає змогу уточнити інформацію про шляхи розвитку й становлення української та польської мов.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування й вдосконалення у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітніх програм:

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність проведення досліджень на належному рівні.
3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

1. Володіння контекстуальними та спеціальними знаннями з інших гуманітарних дисциплін, суміжних із філологічними, вміння застосовувати їх у процесі фахової діяльності вчителя-філолога.
2. Здатність володіти іноземною мовою в галузі професійної діяльності.
3. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
4. Здатність до інтерпретування мовно-культурних та літературно-мистецьких явищ, процесів, напрямів, тенденцій, архетипів і стереотипів, закономірностей та специфіки окремих історичних епох, національних культур, мовно-культурних регіонів
5. Уміння використовувати можливості сучасних інформаційних технологій, мережевих програмних систем та інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі лінгвістики та літературознавства.
6. Здатність здійснювати наукові дослідження, володіти сучасною методологією, принципами та методами наукових дослідження.

Програмні результати навчання:

1. Налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, загальноосвітніми закладами та батьками з метою забезпечення якості освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.

2. Володіти сучасними принципами й методами лінгвістичного та літературознавчого аналізу, систематизації та інтерпретації існуючих джерел дослідження обраної наукової проблеми, уміти виявляти закономірності та зв'язки між ними; здатність проектувати та здійснювати емпіричні й експериментальні дослідження; уміння проявляти творчі та інноваційні здібності під час наукового дослідження.
3. Володіти філософськими принципами трактування мовних і літературних явищ, напрямів, закономірностей, історично-культурних традицій та індивідуальних особливостей і новаторств у літературній творчості.
4. Уміти використовувати комунікативний інструментарій управління у сфері освіти для впровадження змін та інновацій; здатність застосовувати профільні знання в умовах індивідуалізації і диференціації навчання.
5. Використовувати сучасні психолого-педагогічні стратегії та технології в освітньому процесі; уміти проводити спеціальні педагогічні дослідження, проектувати відповідно до обраної технології навчання; уміти використовувати у своїй практичній діяльності ідеї та досвід прогресивних педагогів минулого і сучасності.
6. Володіти знаннями з теорії та практики літературного перекладу, літературної критики та кампаративістики; вміння застосовувати їх у власній науково-дослідницькій практиці та освітньо-педагогічній діяльності вчителя-філолога.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Контрастивна граматика польської мови» викладається на базі фундаментальних, професійно орієнтованих дисциплін, що забезпечують інтеграцію наукових та професійнофокусованих знань: «Актуальні проблеми сучасного польського мовознавства», «Методика навчання польської мови», «Практичний курс польської мови», «Сучасна польська літературна мова» (фонетика польської мови, фразеологія польської мови, лексикологія, лексикографія, морфологія польської мови, синтаксис польської мови).

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Набуті студентами знання й уміння з навчальної дисципліни «Контрастивна граматика польської мови» суттєво впливають на вироблення методичного інструментарію та концептуального порівняльного аналізу мовознавчих явищ і фактів, що є необхідною передумовою й базою для якісного виконання студентами кваліфікаційних робіт з обраної спеціальності. У результаті вивчення цієї дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

Знання: особливості спільнослов'янської мови як генетичного джерела української та польської мов; специфіку графіки й орфографії слов'янських мов; особливості фонетичної будови обох мов (спільне і відмінне), спільні і специфічні особливості лексики і фразеології, морфологічної й синтаксичної будови слов'янських мов, їх стилістичної організації.

Уміння: оперувати основною історико-лінгвістичною термінологією; володіти літературномовними орфоепічними навичками відтворення текстів українською та польською мовами, аналізувати фонетичні особливості досліджуваних мов, усвідомлювати їх спільні й специфічні риси в галузі лексики, фразеології, морфології, синтаксису, стилістики.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною та ЄКТС.

А (90 – 100) – «відмінно» – «5» (*відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок*): здобувач вищої освіти демонструє відмінне знання лінгвістичного матеріалу; передбачає встановлення спільних і відмінних рис в межах окремих мовних явищ; забезпечує комплексне поєднання синхронно-типологічного й порівняльно-історичного аспектів дослідження; знає особливості спільнослов'янської мови як генетичного джерела української та польської мов; специфіку графіки й орфографії слов'янських мов; особливості фонетичної будови обох мов (спільне і відмінне), спільні і специфічні особливості лексики і фразеології, морфологічної й синтаксичної будови слов'янських мов, їх стилістичної організації. оперує основною історико-лінгвістичною термінологією; володіє літературномовними орфоепічними навичками відтворення текстів українською та польською мовами, аналізувати фонетичні особливості досліджуваних мов, усвідомлює їх спільні й специфічні риси в галузі лексики, фразеології, морфології, синтаксису, стилістики; моделює вдало переклад.

В (82 – 89) – «добре» – «4» (*вище середнього рівня з кількома помилками*): здобувач вищої освіти демонструє відмінне знання лінгвістичного матеріалу; передбачає встановлення спільних і відмінних рис в межах окремих мовних явищ; забезпечує комплексне поєднання синхронно-типологічного й порівняльно-історичного аспектів дослідження; знає особливості спільнослов'янської мови як генетичного джерела української та польської мов; специфіку графіки й орфографії слов'янських мов; оперує основною історико-лінгвістичною термінологією; володіє літературномовними орфоепічними навичками відтворення текстів українською та польською мовами, аналізувати фонетичні особливості досліджуваних мов.

С (75 – 81) – «добре» – «4» (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*): здобувач вищої освіти достатньо демонструє знання лінгвістичного матеріалу; передбачає встановлення спільних і відмінних рис в межах окремих мовних явищ; знає особливості спільнослов'янської мови як генетичного джерела української та польської мов; специфіку графіки й орфографії слов'янських мов; оперує основною історико-лінгвістичною термінологією.

Д (67 – 74) – «задовільно» – «3» (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує здобувач, який виявив недостатньо міцні знання з методичних питань; вибірково знає окремі питання з контрастивної граматики; слабо встановлює спільні і відмінні риси в межах окремих мовних явищ; знає особливості спільнослов'янської мови як генетичного джерела української та польської мов; специфіку графіки й орфографії слов'янських мов.

Е (60 – 66) – «задовільно» – «3» (*виконання задовольняє мінімальним критеріям*): отримує здобувач, який загалом виявив посередні знання навчального матеріалу, важко відтворює програмний матеріал, зовсім не спирається на матеріали, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; не встановлює спільні і відмінні риси в межах окремих мовних явищ; знає особливості спільнослов'янської мови як генетичного джерела української та польської мов.

ФХ (35 – 59) – «незадовільно» – «2» (*з можливістю повторного складання*): отримує здобувач, який виявив незнання значної частини питань, не вміє продемонструвати знання лінгвістичного матеріалу; не знає особливості спільнослов'янської мови як генетичного джерела української та польської мов.

Г (0 – 34) – «незадовільно» – «2»: отримує здобувач, який виявив незнання значної частини програмового матеріалу, не володіє лінгвістичним матеріалом, важко йому дається переклад.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- відповіді на семінарських заняттях;
- співбесіда за теоретичним матеріалом;
- самостійна робота студентів;
- екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. **Загальні положення.** Формування української та польської мов. Діалекти української та польської мов. Мовні картини світу українців і поляків.
2. **Фонетика. Фонологія. Морфонологія.** Фонетичні системи української та польської мов. Позиційні чергування звуків. Морфонологічні чергування звуків. Міжмовні співвідношення звуків. Фоностилістичні засоби. Наголос.
3. **Лексика.** Українська та польська лексикологія. Мовні картини світу українців і поляків: лексика.
4. **Походження української та польської лексики.** Питома лексика. Запозичення. Лексичні українізми та полонізми
5. **Лексико-семантична система.** Синонімія. Антонімія. Омонімія. Паронімія. Тематичні та лексико-семантичні групи.
6. **Лексика з погляду активного та пасивного вживання.** Активна і пасивна лексика. Функціонально обмежена лексика. Діалектна лексика. Спеціальна лексика. Застарілі слова. Неологізми.
7. **Стильова та стилістична диференціація лексики.** Функціональні стилі. Стилістична характеристика українських і польських слів. Експресивна та оцінна лексика.
8. **Українська та польська лексикографія.** Словники з погляду походження.
9. **Фразеологія.** Фразеологічний фонд української та польської мов. Мовні картини світу українців і поляків: фразеологія
10. **Словотвір.** Загальні питання українського та польського словотвору. Історичні зміни у структурі слова. Афіксація. Афіксальна деривація оцінних слів. Композити та аббревіатури. Зрощення. Конверсія. Лексико-семантичний спосіб словотвору. Внутрішня форма слова. Словотвір основних частин мови.
11. **Морфологія.** Морфологічні класи слів
12. **Іменник.** Категорія роду. Категорія істоти–неістоти. Категорія персональності. Категорія числа. Категорія відмінка.
13. **Прикметник.** Лексико-граматичні розряди прикметників. Морфологічні категорії прикметника. Ступені порівняння прикметників.
14. **Займенник.** Лексико-граматичні розряди та відмінювання займенників.
15. **Числівник.** Лексико-граматичні розряди та відмінювання числівників.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Прислівник.
2. Дієслово.
3. Сполучник. Прийменник. Частка. Вигук.
4. Синтаксис. Просте речення.
5. Синтаксис. Складне речення.
6. Синтаксис. Текст.
7. Синтаксис. Порядок слів.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студента з навчальної дисципліни «Контрастивна граматики польської мови» містить: опрацювання теоретичного матеріалу; виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються у межах кожної теми робочої програми; підготовку до самостійної роботи; опрацювання запропонованої методичної літератури; підготовку до семестрового екзамену.

Теми для самостійного опрацювання:

- 1) Праслов'янська мова – генетична основа мов слов'янського світу.
- 2) Особливості графіки та звукової системи української та польської мов
- 3) Лексика. Фразеологія.
- 4) Морфеміка. Словотвір.

- 5) Граматика. Морфологія
- 6) Граматика. Синтаксис
- 7) Стилiстичне навантаження мов.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни «Контрастивна граматика польської мови» перевіряється шляхом усного опитування; виступів та дискусій під час практичних занять; перевірки конспектів уроків; перевірки демонстрації фрагменту уроку.

Види запланованих робіт			Екзамен
Робота на практичних заняттях	Співбесіда з лектором	Самостійна робота студента	100
50	20	10	

Поточна успішність (max = 100) складається з балів, отриманих на семінарських заняттях (50 балів), співбесіди з лектором (20 балів), а також балів за самостійну роботу (10 балів).

Робота на практичних заняттях полягає на вмінні оцінити знання, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи; сформовані практичні уміння і навички, необхідні в майбутній професійній діяльності; уміння спостерігати та пояснювати явища, що вивчаються.

Підсумкова співбесіда з лектором передбачає виконання завдань з проблем навчальної дисципліни, включаючи теми для самостійної роботи. Сумарна кількість балів, призначених на оцінку підсумкової співбесіди, виводиться шляхом оцінювання якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосовувати у різних методологічних ситуаціях.

Екзамен за талоном № 2 та перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Проведення практичних занять із використанням мультимедійних презентацій та онлайн-ресурсів (використання проєктора, екрана, інтернетно-мережевих засобів, в тому числі аудіовізуальних тощо); при дистанційній формі навчання використання інтернет-платформ Zoom тощо.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література:

1. Акуленко В.В. Українська мова в європейському контекст // Мовознавство. – 1998. – № 2–3. – С.3–14.
2. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов / За ред. О.С.Мельничука. – К.: Наук. думка, 1966.
3. Безкишкіна М.Т., Степаненко М.І. Порівняльна граматики української і російської мов – Полтава, 1991.
4. Довбня Л.Є. Молоде та зелене. Семантичні зміни праслов'янських прикметників, що позначають колір, у російській, українській та чеській мовах//Відродження, 1994.– №12. – С.71–73.
5. Єрмоленко С.Я. Стилїстика сучасної української мови в контексті слов'янської стилїстики // Мовознавство. – 1998. – №2. – 3. – С.25 – 36.
6. Загнітко А. Українська мова як державна: ретроспектива і сучасність //Освіта і управління.– 2002.–Т.5.– С.12– 14.
7. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфеміка слов'янських мов як об'єкт типологічного вивчення // Мовознавство. – 1998. –№2–3. – С.117 – 134.
8. Коломієць В.Т. Питання слов'янського етногенезу в світлі даних порівняльноісторичної фонетики // Мовознавство. – 1983. – №2. – С.50 – 58.
9. Кононенко І. Українська та польська мови: контрастивне дослідження. – Варшава, 2012.
10. Кочерган М.П. Гілки слов'янських мов. Порівняльна характеристика//Відродження, 1994.– №8.– С.56-59.
11. Нікітіна Ф.О.Деякі спільні риси слов'янського словотвору. // Мовознавство. – 1983. – №2. – С.58 – 65.

Додаткова література:

1. Паламарчук Л.С. До питання про лексико-семантичні відношення близько споріднених мов. – 1983. – №2. – С.8 – 14.
2. Півторак Г.П. Занепад зредукованих *ь і ь і* його вплив на формування фонологічних систем слов'янських мов//Мовознавство. – 1998. - №2 – 3. – С.3 – 14.
3. Слов'янське мовознавство: Доповіді XI Міжнародного з'їзду славїстів. – К.: Наук. думка, 1993.
4. Слов'янське мовознавство: X Міжнародний з'їзд славїстів. К.: Наук. думка, 1988.
5. Терлак З.М., Ярмолюк М.О., Панько Т.І. Українсько-болгарський розмовник. – Львів: Світ, 1994.
6. Українська мова: Енциклопедія. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія», 2000.
7. Царук О. Українська мова серед інших слов'янських мов: Етнологічні та граматичні параметри. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998.

Інтернет-ресурси:

1. Польща <http://gazeta.polska.pl/>
2. Словаччина <http://novy.cas.sk/>
3. <http://www.dux.ru/win/enpp/newspapers/pg/>
4. <http://www.nsu.ru/psych/internet/>
5. Чехія <http://ctk.ceskenoviny.cz/>
6. <http://www.tane.ssft.ternopil.ua/education.html>
7. <http://www.fn.univ.gda.pl/structura>
8. Wydziału/Instytut Filologii Polskiej/pol.html